

بسم الله الرحمن الرحيم

د عبادت لپاره د اياصوفيې د بيا پرانيستلو پر سر بحثونه

خبر

د استانبول د فتحې ۵۶۷مې کاليزې مراسم د کرونا وپروس له ناورين سره سره بيا هم په ډېر شور او خور سره تر سره شول. دغه مراسم په اياصوفيه جومات کې نيول شوي وو او په پيل کې يې الفتح سورة تلاوت کړه. ولسمشر اردغان د قرانکريم له تلاوت څخه وروسته د ويډيويي کنفرانس له لارې رابنکاره او خبرې يې پيل کړې. خپلې خبرې يې د ياد سورت په مانا سره پيل او ويې ويل: «فتح د ويرانۍ نه بلکې د ابادۍ، د تخریب نه بلکې د بيا جوړولو، د ظلم نه بلکې د عدالت، د تحقير نه بلکې د فضيلت او د نفرت نه بلکې د مينې او خوښۍ يوه بېلگه ده.» (<https://www.yenisafak.com/29/05/2020>)

دغه مراسم به هر کال د استانبول د فتحې د کاليزې لمانځلو لپاره نيول کېدل. دغه مراسم سر کال د تېرو کلونو په پرتله په پراخه کچه او ډېرو لوړو احساساتو ولمانځل شول. هغه څه چې سر کال يې يادو مراسمو ته شان او شوکت ورکړ، هغه د الفتح سورة تلاوت و. که څه هم له دې وروسته په تلوېزيونونو کې د اياصوفيې بدلول له موزيم څخه په جومات، بحثونه راپورته شول.

سياسيونو د اياصوفيې بدلول په جومات باندې په تېرو څو کلونو کې د ځان لپاره يوه لويه لاسته راوړنه بلله. خو ځينو سياسيونو بيا تر نن پورې په دې هکله کومه جالبه خبره نه ده کړې، ځکه چې د اياصوفيې د مسجد تړل او موزيم ته بدلول داسې يوه مساله وه چې د کمال اتاترک په وسيله د خپلو غربي بادارانو په لارښوونه عملي شوې وه. ځکه نو د نورو جوماتونو په څېر د هر لمانځه لپاره د اياصوفيې بيا پرانيستل يوه لويه سياسي غوښتنه او له استعمارگرانو څخه اجازې اخيستلو ته اړتيا لري.

په دغو ورځو کې مور وينو چې دغه موضوع ډېره گرمه ساتل شوې او بحثونه ورباندې کېږي. ټول مخالفين په ځانگړي ډول CHP (د خلق جمهوري غوښتونکي حزب) له يادې موضوع څخه ملاتړ کوي او له اردوغان سره يې د بحث مساله نه ده گرځولې. په اصل کې Faik Öztrak د CHP (د خلق جمهوري غوښتونکي حزب) وياند وويل: «زموږ نظريه خو روښانه ده، که چېرې تاسو دغه جومات پرانيزی نو هېڅوک به هم ستاسو مخنيوی ونه

کړي. دغه کار یوازې یوه قانون ته اړتیا لري.» ځکه چې اوس برېتانيا هم ویلي په یاده مساله کې د مخالفت پر ځای باید هغه څه ترسره شي، چې خلک یې غواړي.

له بل پلوه اردوغان د دغه مسالې په هکله په بېلابېلو وختونو کې بېلابېل نظرونه درلودل. نوموړي د ۲۰۱۹م د مارچ په ۲۴مه وویل: «مور تل پردې ټینګار کوو، چې دا کار باید ترسره شي مور غواړو چې دغه ځای ته د موزیم پر ځای د ایاصوفیه د جومات نوم ورکړو او قران باید پکې تلاوت او لمانځونه پکې ادا شي. دغه پرېکړه یوازې زموږ ملت کولی شي.» (sabah.com 05/06/2020) نوموړي د جون په ۹مه د TRT په چینل کې په ژوندۍ بڼه وویل: «یاده مساله د هېواد د هیات شورا په پرېکړه پورې اړه لري او له دغه پرېکړې وروسته چې هر کار ته اړتیا وي، په خپل وخت سره به ترسره شي. اردوغان د ۲۰۲۰م د جون په ۱۷مه د مرکزي اجرايوي کمیټې په غونډه کې وویل: «زه هیله لرم چې د هېواد د مجلس له پرېکړې وروسته به مور، لمونځ د ایاصوفیه په جومات کې ادا کوو.»

د دغو ټولو خبرو پر اساس ویلای شو چې: د ایاصوفیې عبادتخونه له موزیم څخه جومات (عبادتځای) ته بدلول د اردوغان په واسطه ترسره شوه. نوموړی داسې یو شخص دی چې تل د کورنیو او بهرنیو مصلحتونو په نظر کې نیولو سره ډېری کارونه ترسره کوي.

1- نوموړي په کور د ننه، بنایي دغه کار د دې لپاره کړی وي چې نوموړی او حزب یې د ۲۰۲۳م کال یا له هغو څخه مخکې ټاکنو کې رایه ترلاسه کړي.

2- له هېواده بهر به هم نوموړی وتوانېږي چې مسلمانانو ته چل ورکړي او وبه وایي چې دی د مسلمانانو په استازیتوب، د امریکا له خوا پر مسلمانانو د تپل شوې جگړې پر وړاندې ولاړ دی.

3- همدارنگه نوموړی کولای شي له یادې مسالې څخه له اروپایي هېوادونو سره په اړیکو کې د گواښ په توګه ګټه واخلي.

پرتله له دې چې ایاصوفیه د مسلمانانو عبادتځای دی او په قطعي ډول باید جومات پاتې شي. د الله سبحانه وتعالی له اجازې سره سم، کله چې راشده خلافت بیا تاسیس شي نو بیا به د کوم محکوم کوونکي او یا له شخصي تجارت پرتله به ایاصوفیه او دې ته ورته ځایونه د مسلمانانو د عبادت کولو پرمخ پرانیزي.

د حزب التحریر مرکزي مطبوعاتي دفتر ته

ليکوال: محمد حنفي يغمور

۱۴۴۱ھ. ق د ذوالقعدې ۹ مه

۲۰۲۰ م د جون ۳۰ مه